

ВИЩА ОСВІТА УКРАЇНИ У КОНТЕКСТІ ІНТЕГРАЦІЇ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ

VII (58) том

Болонський процес і перспективи розвитку вищої освіти
в Україні, Європі та світі

Управління якістю освіти: стандартизація та інноваційність

Моніторинг якості освіти: засоби, технології та перспективи

Сучасний освітній менеджмент: економічні, організаційні та
психологічні засоби реалізації в Україні, Європі та світі

УДК 378.014.6:061.1&C(477)
В 55

Рекомендовано Вченою радою
ДВНЗ "Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди"
Протокол № 3 від 27 жовтня 2014 р.

Видання здійснено за сприяння Міжнародної Експертної Агенції
"Консалтинг і Тренінг" та Східно-Європейського Інституту Психології

Редакційна колегія випуску:

Кремень В.Г., Савченко О.Я., Маноха І.П., Ляшенко О.І., Коцур В.П.,
Рик С.М., Вашуленко М.С., Бех І.Д., Калмикова П.О.

Відповідальний редактор випуску:

Маноха І.П., доктор психологічних наук, професор

Гуманітарний вісник ДВНЗ "Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди" – Додаток 1 до Вип. 35, Том VII (58) : Тематичний випуск "Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору". – К.: Гнозис, 2015. – 588 с.

Humanitarian Bulletin SU "Pereyaslav-Khmel'nitsky Pedagogical University by H.Skovoroda" - Supplement 1 to Vol. 35, Volume VII (58): Thematic Issue "Higher Education in Ukraine in the context of integration into the European educational space." - K.: Gnosis, 2015. - 588 p.

Збірник затверджено постановою Президії ВАК України
з психологічних та філософських наук від 14.04.2010 №1-05/3,
з педагогічних наук від 06.10.2010 №3-05/6.

У тематичному випуску розміщені наукові статті фахівців з питань вищої освіти, присвячені актуальній проблемі входження України до європейського освітнього простору. Перспективи євроінтеграційних процесів у сфері вищої освіти, вимоги Болонського процесу та питання готовності України відповідати цим вимогам, моніторинг якості освіти, стандарти європейського освітнього простору та завдання, що стоять перед вищою освітою України сьогодні - ось далеко не повний спектр проблем та питань, до висвітлення та спроби розв'язання яких звертаються автори випуску. У центрі уваги також питання управління якістю освіти, перспективи запровадження механізмів сучасного освітнього менеджменту, а також - умови й напрями оптимізації та розвитку вищої освіти України в сучасних умовах. Для фахівців-освітян, науковців, дослідників психолого-педагогічних та управлінських проблем розвитку освітньої справи в Україні та за її межами.

ISBN 978-966-2760-18-7(7)

© Переяслав-Хмельницький ДПУ ім. Г. Сковороди, 2015 р.
© Східно-Європейський Інститут Психології, 2015 р.
© Міжнародна Експертна Агенція "Консалтинг і Тренінг", 2015 р.
© Видавництво "Гнозис", 2015 р.

ТЕМАТИЧНИЙ ВИПУСК

ВИЩА ОСВІТА УКРАЇНИ У КОНТЕКСТІ ІНТЕГРАЦІЇ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ

Додаток 1 до Вип. 35, том VII (58), 2015 р.

Тематичні рубрики випуску:

Болонський процес і перспективи розвитку вищої освіти в Україні, Європі та світі

Управління якістю освіти: стандартизація та інноваційність

Моніторинг якості освіти: засоби, технології та перспективи

Сучасний освітній менеджмент: економічні, організаційні та психологічні засоби реалізації в Україні, Європі та світі

Філософія та психологія освіти

Послідовність загальної середньої та вищої освіти як європейський стандарт

Новітні засоби навчання: проблеми впровадження та стандартизації

Психолого-педагогічні та організаційні умови запровадження європейських стандартів вищої освіти в Україні

Освіта. Культура. Глобалізація: виклики сьогодення

ЗМІСТ

1. Болонський процес і перспективи розвитку вищої освіти в Україні, Європі та світі

ARISTOVA N.O., The role of university in the process of formation of professional subjectivity of future philologists	0
BYSTROVA Y., Rehabilitative and pedagogical support of children with disabilities in educational institution of a new type	13
БІЛОНОЖКО Н.Є., Історичний аспект стратегії та загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти	21
БУРЛЕТОВА І.І., Шляхи розвитку вищої освіти в контексті соціокультурного середовища України	20
ВАСИЛЕНКО О.В., Неформальна освіта дорослих: соціально-економічний підхід	30
ВОРОНИНА Г.Р., Технологічні коледжі в системі освіти Британії	47
ВОРОТНИКОВА І.П., Впровадження технологій змішаного навчання для створення відкритої післядипломної педагогічної освіти	64
ГОЛУБ Т.П., Європейська освітня політика в сфері підготовки та професійного розвитку педагогічних кадрів	62
ГРИГОРОВИЧ О.В., Проблемне навчання як засіб організації науково-дослідної діяльності в університетах Іспанії	69
ДАВИДЕНКО Г.В., Моделювання європейського інклюзивного процесу у вищих навчальних закладах як відкритої системи	77
ДЕМЕСКАНТ Н.А., Новітні форми і методи організації навчального процесу в європейських університетах	89
ДМИТРИЕВ В.Ю., Обеспечит ли качество высшего образования новый закон «О высшем образовании»?	97
ДОЛІНСЬКА Н.В., Особливості реалізації докторських програм для підготовки викладачів вищої школи в університетах США	106
ДУБЧАК Л.М., Зародження системи карного інституту та ресоціалізаційної освіти на польських землях	113
ЗАБОЛОТНА О.А., Програми професійного розвитку вчителів англійської мови у Великобританії (представлено завдяки участі у проєкті «Шкільний учитель нового покоління»)	122

ЗАМАШКІНА О.Д., Інклюзія – нова парадигма сучасної освіти	128
КАЧМАРЧИК С.Г., Проблеми входження України в загальноєвропейський освітній простір: що не так з Болонським процесом?	135
КРАВЧЕНКО О.І., Управління конкурентоспроможністю вищих навчальних закладів у країнах Європейського Союзу	143
ЛАПЧЕНКО І.О., Розуміння проблеми вимірювання компетентності фахівця у світлі закону України «Про вищу освіту»	151
ЛЕНІВ З.П., Передумови формування інноваційного освітнього середовища ВНЗ у сучасних умовах	158
МАНОХА І.П., Сучасна наука у контексті Болонського процесу: історико-критичні рефлексії щодо місця науковця	168
МЕЛЬНИК Н.І., Професійні стандарти в країнах Західної Європи: правове забезпечення, типологія, національна кваліфікаційна рамка	176
ПИРОЖЕНКО Л.В., Стратегії оновлення змісту освіти у вітчизняній школі впродовж 60-х – початку 80-х рр. ХХ ст.	185
ПОМИЛУЙКО В.Ю., Психологічні особливості розвитку компетентностей особистості в дорослому віці: зарубіжний досвід	193
ПОТОЦЬКА О.І., Проблеми елітарності вищої медичної освіти в Україні	201
СІЛІВАНОВА І.М., Особливості розвитку міжнародної академічної мобільності в університетах Франції (70-і роки ХХ ст. – поч. ХХІ ст.)	209
СМОЛІКЕВИЧ Н.Р., Фінансова допомога іноземним студентам як мотиваційний чинник у виборі вищого навчального закладу США	217
СТЕРНІЧУК В.Б., Університетська автономія та студентське самоврядування як невід'ємні складові сучасної системи освіти	225
ТЕСЛЕНКО М.М., Українська вища освіта в дискурсі глобалізаційних процесів	233
ТОЛКОВА Т.М., Особливості комунікативної освіти в США	241
УШАКОВ А.С., Становлення та розвиток системи іншомовної підготовки викладачів іноземних мов у Канаді: друга половина ХХ - початок ХХІ ст.	249
ЧАГРАК Н.І., Становлення ідей освіти людей похилого віку у США	258

2. Управління якістю освіти: стандартизація та інноваційність

АНТУРЕНКО Л.М., Comparative correlation characteristics between organic and bio-organic chemistry studies of pharmaceutical and medical faculties' students during
--

2014-2015 year's fall semester	272
АНТОНЕНКО О.В. , Компетентнісний підхід як основа професійного становлення вчителя іноземних мов	280
БЕЦЬКО О.С. , Передумови формування соціальної та інформаційної компетенцій студентів в умовах інформатизації суспільства	280
БІЛИК Л.В. , Структура паліативної компетентності медичних сестер-бакалаврів	297
БОГОЛЮБОВ В.М. , Формування системи підготовки в Україні фахівців з компетенціями в освітній галузі сталого розвитку	307
ВАРИНСЬКИЙ Б.О. , Японська фармацевтична освіта (навчальний план Ніігатського університету фармації та прикладних наук про життя)	314
ВОЗНЯЯ И.В. , Пути підвищення якості навчального процесу на кафедрах стоматологічного профіля	324
ГУРИНЧУК С.В. , Формування іншомовної компетенції у студентів немовного ВНЗ: особливості організації ефективного навчального процесу	330
ДОВГОДЬКО Т.І. , Структурно-функціональна модель пропедевтичної загальнонаукової підготовки іноземних студентів до навчання в авіаційному університеті	337
ДЯК Т.П. , Проблеми якості освіти в інформаційному суспільстві: синергетичний аспект	345
ЕМЕЛЬЯНОВА Т.В. , Об одной технологической модели математической подготовки иностранных студентов в техническом университете	355
КІСІЛЬ М.В. , Забезпечення якості дистанційної вищої освіти	363
КНЯЖЕВА І.А. , Системний підхід у дослідженні феномена «методична культура майбутніх викладачів педагогічних дисциплін»	373
КУЛІШОВ С.К., КУДРЯ І.П., БУЦЬКИЙ В.С., ПОХОДЕНКО О.І., СТЕПАНЕНКО О.Г. , Моделювання алгоритму співставлення психогенетичних, психологічних та стресорних характеристик студентів та викладачів як передумова до підвищення якості навчання внутрішньої медицини	381
КУШНІР В.С. , Методичний апарат дослідження іншомовної професійно орієнтованої лінгвістичної компетентності майбутніх медиків	389
ЛЯШКЕВИЧ А.І. , Запровадження компетентнісного підходу до організації навчально-виховного процесу підготовки майбутніх фахівців морської галузі	398
МАРТИНЧУК О.В. , Підготовка фахівців до інклюзивного навчання дітей з особливими потребами на основі компетентнісного підходу як наукова проблема	408
НІЖЕГОРОДЦЕВ В.О. , Професійна компетентність майбутніх фахівців державної фіскальної служби в умовах інформаційного суспільства	417

ОДАЙНИК С.Ф., БОБЕРСЬКА І.В. , Формування конкурентоздатності майбутніх фахівців під час позанавчальної роботи у політехнічному коледжі	425
РАЗНАТОВСЬКА О.М., ГРИЦОВА Н.А., ШЕВЧЕНКО Р.М., СОЛОДОВНИК Ю.С. , Організація підготовки студентів медичного факультету за спеціальністю «Лабораторна діагностика» з дисципліни «Фтизіатрія» в рамках кредитно-модульної системи	433
САБИЩЕНКО О.В., МАНЕЛЮК А.В. , Підвищення якості української освіти шляхом впровадження інформаційно-комунакаційних технологій	440
СКИБА Д.Ю. , Проблема тлумачення понять «компетентність» та «соціальна компетентність» у сучасних дослідженнях	449
СУРА Н.А. , Організація навчання іншомовної ділової писемної комунікації у немовному ВНЗ	454
ТРИШКІНА Н.І. , Основні чинники в управлінні якістю освіти	463
ХЛОПОВ А.М. , Структура підготовки вчителя освітньої галузі «Технології» та інженера-педагога і роль дисциплін «Вища математика» та «Безпека життєдіяльності» в контексті навчання за Болонським процесом	471
ЯРХО Т.О. , Концепція математичної підготовки майбутніх фахівців технічного профілю на засадах компетентнісного підходу в сучасній вищій освіті	478

3. Моніторинг якості освіти: засоби, технології та перспективи

ГОРДА І.М. , Про деякі можливості системи Statistica під час проведення моніторингу навчальних досягнень з математики студентів вищих аграрних навчальних закладів	486
КУХТЯК О.Я., ШВАЙ Р.І. , Підходи до оцінювання результатів навчання	495

4. Сучасний освітній менеджмент: економічні, організаційні та психологічні засоби реалізації в Україні, Європі та світі

ВЕЙЛАНДЕ Л.В.-В. , Управлінська культура як елемент професійної культури викладача сучасного ВНЗ	504
МИХАСЮК К.В. , Науково-дослідна робота як складова професійної підготовки студентів коледжу економічних спеціальностей	512
МОСЮРА А.І. , Модель управління розвитком загальноосвітнього навчального закладу	519
ПОГОРІЛА С.Г. , Багаторівневість сформованості професійно-педагогічної готовності магістрів з економіки і підприємництва	526

СЕМБРАТ А.Л., САМОЙЛЕНКО Н.І. , Історичий аналіз теорії та практики управління освітою	534
СИНЕЦЬКА Л.Р. , Психологічні механізми конформної поведінки в ситуаціях ухвалення групових політичних і управлінських рішень	541
СИЧ Т.В. , Розвиток методологічних засад дослідження питань управління освітою як наукова проблема	551
ТЕГЛІВЕЦЬ Л.В. , Ділові взаємовідносини між практичним психологом і керівником навчального закладу	557
ЧЕРНЕНКО О.В. , Аналіз ефективності педагогічних умов та дидактичної моделі професійної адаптації менеджерів торгових організацій	564
ЯНИШИН О.К. , Формування правової культури перекладача у сфері авторського права: когнітивний аспект	573

Збірник НАУКОВИХ ПРАЦЬ засновано у 2000 році.

ЗАСНОВНИК:

Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди.

Свідоцтво про державну реєстрацію КВ №16427-4899Р від 20. 01. 2010 року.

• Збірник затверджено постановою президії ВАК України з психологічних та філософських наук від 14.04.2010 №1-05/3, педагогічних наук від 06.10.2010 №3-05/6.

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР

В.П. Коцур, доктор історичних наук, професор, дійсний член НАПН України

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

ПЕДАГОГІКА: Вашуленко М.С., доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України; Волков Л.В., доктор педагогічних наук, професор; Нікітчина С.О., доктор педагогічних наук, професор; Токмань Г.Л., доктор педагогічних наук, професор; Шапран О.І. доктор педагогічних наук, професор.; Коцур Н.І. доктор історичних наук, професор.

ПСИХОЛОГІЯ: Булах І.С., доктор психологічних наук, професор; Корніяка О.М., доктор психологічних наук, професор; Калмикова Л.О., доктор психологічних наук, професор; Маноха І.П., доктор психологічних наук, професор; Татенко В.О., доктор психологічних наук, професор, член-Кореспондент НАПН України;

ФІЛОСОФІЯ: Андрущенко В.П., доктор філософських наук, професор, дійсний член НАПН України, член-кореспондент НАН України; Базалук О.О., доктор філософських наук, доцент; Рик С.М., кандидат філософських наук, доцент (заступник головного редактора); Стадник М.М., доктор філософських наук, професор; Стогній І.П., доктор філософських наук, професор, Ярошовець В.І., доктор філософських наук, професор; Кожуховська Л.П., кандидат педагогічних наук, доцент, Зленко А.М. кандидат історичних наук (відповідальні секретарі).

Рекомендовано Вченою радою Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету імені Григорія Сковороди (протокол № 3 від 27 жовтня 2014 р.)

За зміст, авторську позицію та достовірність наведених у статтях фактів, цитувань, відповідальність несуть автори.

© Переяслав-Хмельницький ДПУ імені Григорія Сковороди, 2015

ПОГОРІЛА С.Г.,кандидат педагогічних наук,
асистент, кафедра романо-
германської та славистичної філології
Білоцерківський національний
аграрний університет,
м. Біла Церква**БАГАТОРІВНЕВІСТЬ СФОРМОВАНOSTІ ПРОФЕСІЙНО-
ПЕДАГОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ МАГІСТРІВ
З ЕКОНОМІКИ І ПІДПРИЄМНИЦТВА**

У статті визначено та подано характеристику рівнів сформованості професійно-педагогічної готовності майбутніх магістрів з економіки та підприємництва.

Ключові слова: магістр з економіки і підприємництва, професійно-педагогічна підготовка, рівні сформованості готовності.

В статье определено характеристику уровней сформированности эффективности профессионально-педагогической готовности будущих магистров по экономике и предпринимательству.

Ключевые слова: магистр по экономике и предпринимательству, профессионально-педагогическая подготовка, уровни сформированности готовности.

In the article the characteristic of levels of formation the professional and pedagogical readiness of future economics and enterprise masters are defined and presented.

Key words: economics and enterprise masters, professional and pedagogical training, levels of formation the professional and pedagogical readiness.

Інтеграція України у світовий освітній простір вимагає постійного вдосконалення національної системи освіти, пошуку ефективних шляхів підвищення якості освітніх послуг та впровадження інноваційних педагогічних систем.

У Національній доктрині розвитку освіти зазначено, що важливою умовою модернізації освіти є підготовка педагогічних і науково-педагогічних працівників, їх професійне вдосконалення. «Держава повинна забезпечувати

підготовку кваліфікованих кадрів, здатних до творчої праці, професійного розвитку, освоєння та впровадження наукоємних та інформаційних технологій, конкурентоспроможних на ринку праці» [1].

Професійно-педагогічна підготовка магістрів з економіки і підприємництва, якій присвячено наше дослідження, має бути зорієнтована на формування в студентів готовності до виконання обов'язків викладача вищого навчального закладу, проведення науково-пошукової роботи; організації навчально-виховного процесу в спеціалізованих гімназіях, школах, коледжах. Основними завданнями цієї підготовки є поглиблення, розширення, інтеграція знань з педагогіки; практичне опанування студентами магістратури різних форм організації навчального і виховного процесів у вищих закладах освіти 1-4 рівнів акредитації; виховання у магістрантів особистісних якостей майбутнього педагога, відповідального ставлення до виконання обов'язків вчителя, викладача, прагнення постійно займатися самонавчанням, саморозвитком, самовдосконаленням [2].

Професійно-педагогічна готовність магістрів з економіки і підприємництва розглядається нами як результат професійно-педагогічної підготовки, який характеризується сформованістю спеціальних професійно-педагогічних знань, умінь і навичок студентів, які виявляються в досвіді їхньої пізнавальної та практичної активності, в досвіді творчого педагогічного мислення та досвіді емоційного ставлення до професії викладача вищої школи.

Під рівнем сформованості професійно-педагогічної готовності магістрів з економіки і підприємництва розуміємо сукупність показників, що відображають ступінь прояву визначених нами критеріїв. На основі структури розроблених нами критеріїв та показників ми виділили рівні готовності магістрів з економіки і підприємництва до професійно-педагогічної діяльності.

У ході дослідження нами було проаналізовано наукові підходи щодо проблеми визначення рівнів професійно-педагогічної готовності майбутніх фахівців. Дослідженню та вирішенню рівнів сформованості вмінь у майбутніх фахівців різних сфер діяльності науковці приділяли значну увагу. У своїх дослідженнях вчені найчастіше схилиються до визначення трьох рівнів сформованості вмінь: високий, середній, низький. У різних наукових дослідженнях ці рівні можуть мати й інші назви. Наприклад, інтуїтивний, елементарний, репродуктивний, інтуїтивно-репродуктивний, емпірично-інтуїтивний (низький); середній – як задовільний, реконструктивний, репродуктивно-творчий, нормативно-варіативний; високий – як досконалий, креативний, еталонний, творчий; креативно-моделюючий, реконструктивно-творчий, рефлексивно-творчий. Л. Савенкова визначає п'ять рівнів готовності майбутніх педагогів до професійного спілкування: стихійно-репродуктивний, репродуктивний, реконструктивний, варіативний, творчий [3, с. 7-13].

І. Ісаєв, досліджуючи проблему становлення і розвитку професійно-педагогічної культури викладача, визначає чотири рівні сформованості даного феномена: адаптивний, репродуктивний, евристичний, креативний [4, с. 137].

Л. Спірін, обґрунтовує п'ять рівнів сформованості професійно-педагогічних умінь: допрофесійний (дуже низький, вихідний), початкового володіння (низький), обмеженої сформованості (середній); достатньої сформованості (високий), успішного оволодіння (майстерність) [5, с. 32]. Н. Кузьміна вирізняє п'ять рівнів продуктивності педагогічної діяльності: мінімальний, низький, середній, високий, найвищий [6, с. 13];

Для визначення рівнів сформованості професійно-педагогічної готовності магістрів з економіки і підприємництва нами було обґрунтовано критерії мотиваційний, когнітивний, діяльнісний, рефлексивний. Кожен із них конкретизовано на основі відповідних показників. Так, мотиваційний критерій дає змогу з'ясувати ставлення майбутнього фахівця до професійно-педагогічної діяльності, виражає ступінь сформованості інтересу, позитивного емоційного ставлення до викладацької діяльності. Виявляється у прагненні оволодіти психолого-педагогічними знаннями і вміннями та сприяє саморозвитку, що є необхідною умовою професійного становлення та вдосконалення. Основними показниками когнітивного критерію є знання нормативної бази з організації навчально-виховного процесу, наукової діяльності та професійно-педагогічної підготовки студентів ОКР магістр у ВНЗ; знання про особистість студента як об'єкта та суб'єкта професійно-педагогічної діяльності, його вікові й індивідуально-психологічні особливості; знання про психолого-педагогічні виміри до особистості науково-педагогічного працівника як суб'єкта професійно-педагогічної діяльності, знання з психології педагогічної взаємодії та педагогічної конфліктології; знання про новітні педагогічні технології; знання із змісту дисципліни, яка викладається. Показниками діяльнісного критерію є вміння виокремлювати компоненти змісту професійної підготовки студентів та обґрунтовувати їхнє значення; вміння оперувати змістом нормативних документів, аналізувати особливості організації навчального процесу у ВНЗ; вміння обирати педагогічно доцільні форми організації навчальної діяльності та методи навчання студентів; вміння обирати методи та форми контролю навчальних досягнень об'єктів освітньої діяльності; вміння аналізувати, порівнювати та пропонувати до використання педагогічно та професійно доцільні технології навчальної роботи зі студентами, вміння визначати причини виникнення педагогічно-комунікативних бар'єрів та конфліктів у системі «викладач-студент», обирати стратегії їх конструктивного регулювання; вміння творчо мислити; вміння працювати в колективі; вміння встановлення педагогічно доцільних стосунків; вміння використовувати інформаційний ресурс. Основними показниками рефлексивного критерію визначено відповідаль-

ність, тактовність, доброзичливість, комунікабельність; інтелектуальну мобільність; здатність до адекватної самооцінки, до самоорганізації, самовдосконалення та саморозвитку, здатність до критики та самокритики; емоційна усталеність, упевненість у собі, креативність.

Аналіз результатів досліджень учених, а також врахування терміну навчання студентів в умовах магістратури, на основі обґрунтованих критеріїв та показників дбзволили нам обмежитись чотирма рівнями готовності магістрів з економіки і підприємництва до професійно-педагогічної діяльності: допрофесійний (дуже низький, вихідний); початкового володіння (низький); обмеженої сформованості (середній); достатньої сформованості (високий). Назви рівнів запропоновано на основі класифікації Л. Спіріна.

Допрофесійний (дуже низький, вихідний) рівень професійно-педагогічної готовності майбутніх магістрів з економіки і підприємництва характеризується індіферентним ставленням студентів до професійно-педагогічної діяльності та неусвідомленістю значущості функцій науково-педагогічного працівника, несформованістю професійних та пізнавальних інтересів. У майбутніх фахівців відсутні прагнення передавати набуті знання студентам та формувати в них практичні вміння й професійно важливі якості. Вони вирізняються помітною байдужістю у ставленні до наукового і професійного пошуку та відсутністю бажання досліджувати педагогічні проблеми на науковому рівні. У них не сформована система знань про професійну діяльність, її види та структуру, а також про місце педагогічної діяльності у системі різновидів діяльності; відсутня система знань щодо нормативної бази з організації навчального процесу та професійно-педагогічної підготовки студентів ОКР магістр у ВНЗ; знань про професійно-педагогічну діяльність. Студенти цього рівня характеризуються недостатніми знаннями змісту нормативних документів щодо організації навчального процесу та наукової діяльності у ВНЗ, змісту підготовки студентів у ВНЗ. У них відсутня система знань про особистість студента як об'єкта та суб'єкта професійно-педагогічної діяльності, його вікові та індивідуально-психологічні особливості. Студенти мають примітивний рівень знань про психолого-педагогічні вимоги до особистості науково-педагогічного працівника як суб'єкта професійно-педагогічної діяльності, його функції та професійно значущі якості. Вони мають поверхові знання з психології педагогічної взаємодії та педагогічної конфліктології; щодо особливостей педагогічного спілкування, причин виникнення, методів попередження та способів подолання педагогічних конфліктів. Студенти мають елементарний рівень знань про новітні педагогічні технології, що базуються на використанні особистісно зорієнтованого, системного, діяльнісного, компетентісного підходів. У них не сформовані вміння виокремлювати компоненти змісту професійної підготовки студентів, оперувати змістом нормативних документів, які

визначають стратегію вітчизняної вищої освіти, аналізувати особливості організації навчального процесу у ВНЗ за умов використання кредитно-модульної технології та визначати особливості організації й змісту підготовки студентів ОКР магістр. Вони некомпетентні у виборі педагогічно доцільних форм організації навчальної діяльності, методів навчання студентів, у виборі стилів педагогічного спілкування та дотриманні педагогічного такту. Представники цього рівня нездатні до педагогічної взаємодії, регулювання власних емоцій та здійснення емоційно-вольового впливу на об'єкти навчання. Майбутні фахівці не вміють виявляти причини конфліктів, педагогічно-комунікативних бар'єрів та обирати способи їх уникнення. У майбутніх магістрів цього рівня не розвинені уміння прогнозувати результати педагогічної діяльності, відсутні уміння щодо використання інформаційних ресурсів для поліпшення професійно-педагогічної діяльності. Через нездатність до самоорганізації, критики та самокритики, студенти цього рівня не впевнені в собі, не вміють «пристосовуватися» до комунікативних ситуацій та нездатні до адекватної самооцінки.

Студенти *початкового рівня володіння (низького)* байдужі у ставленні до професійно-педагогічної діяльності та частково розуміють значущість функцій науково-педагогічного працівника. У них недостатньо сформовані професійні та пізнавальні інтереси. Майбутні фахівці не зацікавлені у передачі набутих знань студентам та формування в них практичних умінь й професійно важливих якостей, не надто прагнуть до наукового і професійного пошуку та дослідження педагогічних проблем. У них недостатньо сформована потреба у самовдосконаленні, наявний низький рівень володіння знаннями про педагогічну діяльність, а також її місце у системі різновидів діяльності; знань нормативної бази щодо організації навчального процесу та професійно-педагогічної підготовки студентів ОКР магістр у ВНЗ. Студенти виявляють фрагментарні знання щодо змісту нормативних документів з організації навчального процесу та наукової діяльності у ВНЗ, мають поверхові знання щодо змісту підготовки студентів у ВНЗ. У них спостерігається низький рівень знань про особистість студента як об'єкт та суб'єкт професійно-педагогічної діяльності, його вікові, індивідуально-психологічні особливості тощо. Вони мають поверхові знання щодо психолого-педагогічних вимог до особистості науково-педагогічного працівника як суб'єкта професійно-педагогічної діяльності, його функцій та професійно значущих якостей. Представники цього рівня характеризуються нестійким пізнавальним інтересом до новітніх педагогічних технологій, недостатньо обізнані з поняттями педагогічної взаємодії та конфліктології, особливостями педагогічного спілкування. Майбутні фахівці не мають чіткого уявлення про зміст нормативних документів, які визначають стратегію вітчизняної вищої освіти щодо дотримання вимог Єдиного європей-

ського простору вищої освіти та науки. Студенти слабо орієнтуються у виборі педагогічно доцільних форм організації навчальної діяльності та методів навчання студентів. Через низький рівень педагогічної рефлексії майбутні фахівці не готові до педагогічної взаємодії, регулювання власних емоцій та здійснення емоційно-вольового впливу на об'єкти навчання. Їм не вдається на належному рівні виявляти причини конфліктів, педагогічно-комунікативних бар'єрів та обирати способи їх уникнення. Майбутні фахівці погано володіють уміннями прогнозувати результати педагогічної діяльності. Через недостатньо розвинені творчі здібності студенти цього рівня не повною мірою готові до вирішення педагогічних ситуацій, педагогічних задач та здійснення науково-пошукової діяльності. У них слабо розвинені уміння прогнозувати результати педагогічної діяльності. Через недостатній рівень сформованості вмінь використовувати інформаційні ресурси студентам не вдається на належному рівні працювати в напрямку поліпшення професійно-педагогічної діяльності. Представники цього рівня характеризуються поверховістю у ставленні до педагогічної професії і не готові брати на себе відповідальність за результати діяльності. У них наявний низький рівень самоорганізації, самовдосконалення та саморозвитку. Вони не готові до сприйняття критики та самокритики. Представникам цього рівня бракує впевненості та вмінь встановлювати і підтримувати зворотній зв'язок у спілкуванні.

Для студентів, що досягли *рівня обмеженої сформованості (середнього)*, характерне нейтральне ставлення до професійно-педагогічної діяльності та розуміння значущості функцій науково-педагогічного працівника. У майбутніх фахівців спостерігається певна обмеженість професійних та пізнавальних інтересів. Представники цього рівня не мають особливого інтересу щодо трансформації знань студентам та формування в них практичних умінь і професійно важливих якостей. Вони не надто прагнуть до наукового і професійного пошуку та дослідження педагогічних проблем, хоча потреба у самовдосконаленні у них сформована на достатньому рівні. Студенти середнього рівня характеризуються достатніми знаннями про професійну діяльність, її види та структуру, а також місце педагогічної діяльності у системі різновидів діяльності, знаннями нормативної бази щодо організації навчального процесу та професійно-педагогічної підготовки студентів ОКР магістр у ВНЗ; знаннями про професійно-педагогічну діяльність. Студенти на достатньому рівні володіють знаннями змісту нормативних документів щодо організації навчального процесу та наукової діяльності у ВНЗ, у них наявні знання про особистість студента, його вікові та індивідуально-психологічні особливості. Представники цього рівня виявляють цікавість до новітніх педагогічних технологій, що базуються на використанні особистісно зорієнтованого, комунікативного, діяльнісного, контекстного підходів, володіють базовими знаннями щодо змісту

фахових дисциплін. Майбутні фахівці мають чітке уявлення про педагогічну взаємодію та педагогічну конфліктологію. Майбутні фахівці досить добре орієнтуються у змісті нормативних документів, які визначають стратегію вітчизняної вищої освіти на дотримання вимог Єдиного європейського простору вищої освіти та науки; майже готові аналізувати особливості організації навчального процесу у ВНЗ за умов використання кредитно-модульної технології та визначати особливості організації й змісту підготовки студентів ОКР магістр. Студенти обізнані з особливостями та причинами виникнення конфліктів і педагогічно-комунікативних бар'єрів. Вони вміють використовувати інформаційні ресурси, їм вдається на належному рівні працювати в напрямі поліпшення професійно-педагогічної діяльності. Представники цього рівня усвідомлюють значущість професійної відповідальності, характеризуються толерантністю, тактовністю і доброзичливістю, що дозволяє їм на достатньому рівні встановлювати педагогічно доцільні зв'язки, здатні до сприйняття критики та самокритики, вміють варіативно діяти у педагогічних ситуаціях, мають адекватну самооцінку, достатній рівень самоорганізації, здатні до самовдосконалення та саморозвитку. Характеризуються емоційною усталеністю, комунікабельністю та впевненістю в собі.

Студентам достатнього (високого) рівня сформованості характерна позитивне ставлення до професійно-педагогічної діяльності та усвідомлення значущості функцій науково-педагогічного працівника. Вони характеризуються високим рівнем сформованості професійних та пізнавальних інтересів, здатні на високому рівні передавати набуті знання студентам та формувати в них практичні уміння й професійно важливі якості, постійно прагнуть до наукового і професійного пошуку та дослідження педагогічних проблем, виявляють потребу у професійному зростанні, самовдосконаленні та розвитку.

Представники цього рівня ґрунтовно оволоділи знаннями про професійну діяльність, її види та структуру, а також місце педагогічної діяльності у системі різновидів діяльності; знаннями нормативної бази щодо організації навчального процесу та професійно-педагогічної підготовки студентів ОКР магістр у ВНЗ. Вони вільно оперують знаннями щодо нормативних документів про організацію навчального процесу та наукової діяльності у ВНЗ, мають високий рівень знань щодо змісту підготовки студентів у ВНЗ, досконало володіють знаннями про особистість студента як об'єкта та суб'єкта професійно-педагогічної діяльності, його вікові та індивідуально-психологічні особливості. Мають підвищений інтерес до новітніх педагогічних технологій, що базуються на використанні особистісно зорієнтованого, системного, діяльнісного, компетентнісного підходів. Студенти мають ґрунтовні знання щодо змісту фахових дисциплін, мають чітке уявлення про педагогічну взаємодію та конфліктологію. Майбутні фахівці вільно оперують змістом нормативних

документів, які визначають стратегію вітчизняної вищої освіти на дотримання вимог Єдиного європейського простору вищої освіти та науки, вміло орієнтуються у виборі педагогічно доцільних форм організації навчальної діяльності та методів навчання студентів, вільно орієнтуються у виборі стилів педагогічного спілкування та дотриманні педагогічного такту. Вони мають творче мислення та здатні до варіативного вирішення педагогічних задач, готові до здійснення науково-пошукової діяльності, глибоко усвідомлюють відповідальність, що покладатиметься на них під час виконання обов'язків науково-педагогічних працівників. Мають високий рівень самоорганізації, здатні до самовдосконалення та саморозвитку, характеризуються емоційною усталеністю та впевненістю в собі.

Багаторівневість професійно-педагогічної готовності магістрів з економіки і підприємництва зумовлена тим, що більшість студентів магістратури не прагнуть до професійно-педагогічної діяльності, деякі з них допускають можливість викладацької діяльності, і лише частина виявила бажання займатися науково-педагогічною діяльністю.

Список використаних джерел:

1. Вітвицька С.С. Практикум з педагогіки вищої школи: навч. посіб. [для студ. магістр] / С.С. Вітвицька. - К. Центр навчальної літератури, 2005. - 396 с.
2. Національна доктрина розвитку освіти / Затверджено Указом Президента України від 17.04.2002 р. №347 // Освіта України. - 2002. - 23 квіт. (№33). - С.12.
3. Савенкова Л. О. Рівні готовності вчителів до професійного спілкування / Л. О. Савенкова // Наукові праці : наук.-метод. журн. - Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2006. - Вип. 37. - Т. 50. - С. 7-13.
4. Исаев И. Ф. Профессионально-педагогическая культура преподавателя. / И. Ф. Исаев. - М. : Издат. центр «Академия», 2002. - 208 с.
5. Спирин Л. Ф. Формирование профессионально-педагогических умений учителя-воспитателя / Л. Ф. Спирин. - Ярославль : ЯГПИ, 1976. - 82 с.
6. Кузьмина Н. В. Профессионализм личности преподавателя и мастера производственного обучения / Н. В. Кузьмина. - М. : Высш. шк., 1990. - 119 с.